

HRVATSKI glasnik

Godina XVII, broj 29

19. srpnja 2007.

cijena 100 Ft

Foto: Tímea

III. PETNO festival u Petrovom Selu

Komentar

Nemojmo biti nojevi

Da javnost i politiku zanimaju samo Romi, mislim da nam je to odavno poznato. Bila sam nekoliko puta na zajedničkim priredbama manjina i „etni-kuma“, i trebam reći da smo se mi, Hrvati, osjećali vrlo neugodno zbog ignoriranosti, podcjenjivanja. Možemo to pripisati i političkim tijekovima, ali čini mi se da ima i drugog iza toga. Romi su onaj narod koji se znaju boriti za svoja prava, mnogi jednostavni ljudi od njih bolje znaju uredbe nego mi, pripadnici drugih manjina, hrabro se pozivaju na njih kada se obraćaju javnim organima. Više puta sam zapazila kako na javnim mjestima Romi na vrata kucaju dotle dok im se ona ne otvore. Osjećaju li nepravdu, ne zašute i odlaze, nego navaljuju dok im tko ne obeća pomoć. Naravno, takav stil života i ponašanje im je u krvi, to su njihovi geni, a često njihova temperamentnost ima svoje prednosti. Koliko smo mi Hrvati uporni u svojim nastojanjima? Možda bi katkad trebalo što preuzeti i od Roma, odlučnost, podržavanje jedan drugog, jer u njihovim malim zajednicama to postoji, a za nas Hrvate se kaže da petero vuku na pet strana. Ponovno se pitam zašto je manjinsko pitanje gubilo na svom ugledu. Jer ona nenapisana, tzv. salonska pravila ne funkcioniraju? Ako ljudi u našoj državi još nisu zreli na to i ne ide drukčije, treba i ta pravila pismeno formulirati. Žao mi je što i bivši ombudsman tek sada kada odlazi govori javno o tim problemima, ali mislim da smo se i mi, manjine (mogu reći za hrvatsku manjinu), ponašali kao nojevi koji skrivaju svoju glavu u pijesak.

Svi koji djeluju u manjinskom javnom životu mogli su vidjeti kakvih golemih problema ima u školstvu, u tisku, u organiziranju mladeži (koji su s jezikom najveći oslonci opstanka naroda), i da ne nabram, ali sve to lijepo prekrili spektakularnim folklorom. Pred mađarsku javnost poglavito smo iznosili uspjehe (bilo je i toga), jer kako to izgleda da mi nismo ništa učinili, pa je to izgledalo da je sve savršeno i nema nikakvih problema. Ovdje-ondje u našem tjedniku mogla se pronaći koja kritika, pretežito u napisima naših novinara, ali ti napisi nemaju takvu snagu kao da bi se čule iz usta odgovorne osobe. Zaprepašćuje rezultat ankete u njemačkim školama gdje tek 3% djece govori na manjinskom jeziku sa svojom majkom, unatoč tomu što je njemački jezik jedan od omiljenih jezika. Bio bi zanimljiv rezultat i u našim školama. Upravo zbog toga škole, a s njima nastavnici hrvatskoga jezika imaju golemu zadaću da djeci nauče materinski jezik, da oni žive i djeluju u duhu manjinske samobitnosti, jer svojim primjerom mnogo toga se može postići. Možda ne bi bilo loše zaviriti u odgojno-obrazovne ustanove, počev od dječjih vrtića, jesu li u hrvatskom odgoju prave osobe i ne otpuštaju li upravo njih prilikom spajanja škola. Znam da se u to teško može upletati, ali kada bi postojala autonomija, koja je već uvrštena u naslov Manjinskog zakona, dana nam je zadaća da ju izborimo i svoje probleme uzmemo u vlastite ruke, jer umjesto nas nitko ih neće riješiti.

Bernadeta Blažetin

„Glasnikov tjedan“

Ovih vrućih ljetnih dana pakirajući svoju djecu, ispraćujući ih na putovanja, dočekujući ih i ponovno pakirajući, razmišljala sam kako je lijepo biti učenik i imati mogućnosti taborovati sa svojim vršnjacima i prijateljima. Pogotovo ako si učenik naših hrvatskih škola u Mađarskoj, ljetno ti nimalo neće biti dosadno, naravno, ako si željan putovanja, lijepih krajeva i novih saznanja, prijatelja. Ima tko ne voli ići u školske i ine tabore, radije je kod bake i djeda koji ih maze, kako to samo oni znaju i umiju. Ljetovati bez roditelja ne vole sva djeca, ima tko uživa u tome, pogotovo ako polako ulazi u takozvane mlade godine. Sloboda, bar naizgled, daje i otvara nove mogućnosti, uči nas novim stvarima, ponašanjima i odgovornostima.

Naša su djeca ovo ljetno mogla birati, i to po povoljnijim cijenama ljetovati i taborovati od Balatona do Jadranskoga mora, Šoprona, Kerestura, Koljnofa, Santova, i ni sama ne znam gdje još. Ne mogu baš sve pratiti, možda nešto i propustim, pa će možda i neki od više nego uspješnih ljetnih druženja ostati nezabilježeni na našim stranicama. Oprostite nam, draga djeco, mame i tate, bake i djedovi, pošaljite napis ili fotografiju gdje su to vaša djeca i unuci proveli dio dugog i toplog ljeta.

No, vratimo se našim «hrvatskim» tabo-

rima, druženjima. Na Pagu u Kulturno-prosvjetnom centru i odmaralištu Hrvata u Mađarskoj moglo se po više nego pristupačnoj i prijateljskoj cijeni boraviti i u jezičnom taboru u trajanju od tjedan dana i u plesno-tamburaškome. Moglo se sa školom ljetovati na Balatonu gdje su se našla i djeca iz Osijeka; moglo se pohađati Malu ljetnu školu hrvatskoga jezika u Santovu; moglo se učiti

svirati i plesati u plesnom i tamburaškom taboru u Šopronu. Može se još otići i u Katoličanski tabor koji organizira velečasni Dumović kod Peruške Marije. Vrijeme tabora još traje, nisu završeni. Čujem kako početkom kolovoza djeca iz serdahelske škole odlaze na tjedan dana boravka k svojim prijateljima u Zadar.

Mjesta i prilika za druženja ima napredak, tek je na nama znamo li ih iskoristi ili će nam i ovo dugo i toplo ljetno otići bez taborovanja. Ja nisam nikada bila na taborovanju, možda i zbog toga mislim kako u njima ima toliko toga lijepoga i tajanstvenoga. A da su oni korisni, učim i na svojoj djeci koja su se ovih dana vratila s Balatona iz tabora u organizaciji hrvatske pečuške škole, puni novih dojmova i iskustava te pomalo odrasliji negoli su otišli u njega. *Branka Pavić Blažetin*

Budućnost hrvatskoga školstva u Podravini, sastanak u Lukovišću

ČITAJTE I ŠIRITE HRVATSKI GLASNIK!

Budućnost hrvatskoga školstva u Podravini

Jedna od kompaktnih hrvatskih regija u Mađarskoj jest hrvatska Podravina koju čine hrvatska sela: Martinci, Lukovišće, Križevci, Novo Selo, Potonja, Brlobaš, Starin ... Iako je posljednjih desetljeća stanovništvo ovih sela ostarjelo, bar što se tiče hrvatske demografske slike, još uvijek su to sredine gdje se na ulici, u crkvi i školi čuje i govori hrvatska riječ.

Zasluga je to i triju škola, starinske, martinačke i lukoviške, u kojima se odvija i nastava hrvatskoga jezika. Narodnosne su to škole, svi učenici uče hrvatski jezik u njima, u kojima radi velik broj pedagoga, uglavnom Hrvata. Posebice je važna činjenica kako je upravo martinačka škola prije tri godine prešla na postupno uvođenje dvojezične nastave, što je donijelo vidljiv napredak na polju znanja hrvatskoga jezika kod djece. Nove Vladine mjere i zakonske odredbe te uvjeti financiranja škola u veliku su opasnost dovele opstanak takozvanih malih škola. One su sve veći i veći teret za onemoćalog uzdržavatelja, siromašnu seosku samoupravu koja iz svoga skromnog proračuna sve veća sredstva treba izdvajati upravo za školu. Od spomenutih tri danas je u najtežem položaju starinska škola, koja broji šezdesetak učenika, koji su iz Starina, Ivanidbe, a ima i djece koja iz Šeljina dolaze u Starin. Ali Starinčani se ne žele odreći škole i stoga traže najpovoljnije mogućnosti i forme kako bi ona i nadalje ostala u selu. Martinačka škola unatoč uvođenju dvojezičnosti nije uspjela privući djecu iz ostalih hrvatskih naselja koja pohađaju bilo starinsku bilo lukovišku školu. Oni se iz godine u godinu suočavaju sa sve manjim brojem djece, ali dvije samouprave, martinačka i križevačka, još uvijek uspijevaju premostiti sve teškoće. Sve češće postavlja se i pitanje kako dalje za nekoliko godina. Lukoviška osnovna škola broji oko 110 učenika i pohađaju je djeca iz Lukovišća, Potonje, Brlobaša i Novoga Sela. Ova četiri naselja za sada odlučna su, unatoč proračunskome manjku, učiniti sve kako bi zadržali školu, i vjeruju u njezinu budućnost.

Što je ono što bi željeli Hrvati, odnosno točnije hrvatski politički vrh na čelu s Hrvatskom državnom samoupravom, učiniti ili inicirati u Podravini u sklopu svoje strategije glede budućnosti hrvatskoga školstva u Mađarskoj? Zatvaranjem malih neren-

tabilnih škola ili njihovim spajanjem s mnogobrojnim drugim mađarskim naseljima u školske udruge, zasigurno se gubi i onaj mali broj sati materinskoga jezika koji se do sada podučavao u njima, a danas-sutra se zatvaraju i vrata školskih zgrada. Hrvati u Mađarskoj danas, 2007. godine, imaju tri dvojezične škole, osnovnu u Pečuhu, Budimpešti i Santovu, dvije dvojezične gimnazije, u Pečuhu i Budimpešti, te dva školska središta koji su u svoj program počeli uvoditi dvojezičnost prije tri godine: Petrovo Selo i Martince. Od narečenih jedna, i to santovačka osnovna škola, u vlasništvu je Hrvatske državne samouprave. Tu je i tridesetak škola od kojih su mnoge male, u kojima se nastava hrvatskoga jezika odvija u satnici ili za materinski jezik 4-5 sati tjedno, ili u okviru kružoka, fakultacija ...

Strateški gledano, potrebna su nam jaka hrvatska središta u hrvatskim regijama u Mađarskoj koja će kao «gazde» okupljati sva ona naselja u kojima se odvija nastava hrvatskoga jezika, odnosno naše narodnosne škole ukoliko ih još imamo u tim naseljima, naravno, ako samouprave tih naselja žele zadržati školu i djecu u svome selu. Jer mogućnosti postoje, samo ih treba znati i imati hrabrosti iskoristiti.

Stoga je čelništvo Hrvatske državne samouprave posjetilo Lukovišće 2. srpnja. Sastanak ondje potaknula je Hrvatska državna samouprava, zastupnik iz Podravine Joso Solga, dopredsjednik HDS-a Đuso Dudaš, i to na zamolbu predsjednika HDS-a Miše Heppa nakon Skupštine održane 23. lipnja na kojoj je jedna od glavnih točaka bilo upravo pitanje i stanje hrvatskoga školstva u Mađarskoj u ozračju zakonskih i inih promjena.

Lukoviškom su sastanku nazočili i članovi Odbora za odgoj i obrazovanje HDS-a, njih troje: Gabor Győrfvári, Joso Šibalin i Angela Šokac Marković. Inicijatori su na sastanak pozvali načelnike svih hrvatskih sela u Pod-

ravini, ravnatelje škola, bilježnike, a nazočili su mu i zastupnici hrvatskih samouprava iz tih naselja. Domaćin sastanka bila je lukoviška samouprava i njezin načelnik József Matyók.

Sastanak je bio više nego konstruktivan i otvoren te stručno zasnovan. Sa strane HDS-a predloženo je kao najpovoljnije rješenje, koje pogoduje hrvatskim školama u Mađarskoj pa time i Podravini, da se započne razmišljati o mogućem utemeljenju narodnosne hrvatske školske udruge u Podravini, za što mogućnost daje Manjinski zakon, da se iskoriste ponuđene mogućnosti, i da naše tri škole u Podravini krenu zajedno na put napretka i boljitka hrvatskoga školstva. Lukovišćani zasada žele biti samostalni i u tome vide svoj put; Martinčani trebaju naći najbolje rješenje do sredine 2008. godine, a Starinčani, koji nemaju što čekati, ne stoje skrštenih ruku, stoga su poduzeli i poduzimaju korake k onome što bi im najviše odgovaralo. Zasada razmišljaju o udruživanju s Hrvatskom školom Miroslava Krležu u Pečuhu koja bi bila njihov «gazda». O učinjenim radnjama nazočne je obavijestila načelnica Starina Borbala Šajić. Po njezinim riječima, naišli su na susretljivost grada Pečuha kao uzdržavatelja pečuške hrvatske škole, a što će donijeti budućnost, otvoreno je pitanje. Predstavnici HDS-a pozvali su sve nazočne da razmisle o takozvanoj hrvatskoj narodnosnoj školskoj udruzi u Podravini, čime bi se mogla osigurati budućnost i starinske, i martinačke, i lukoviške škole, i u kojoj bi svi našli zajedničke interese. Naglasili su kako bi to mogao biti pozitivan primjer i kako bi se na taj način moglo doći do 100% financiranja hrvatskoga školstva u Podravini. HDS je na sebe preuzeo ulogu koordinatora, a predsjednik HDS-a Mišo Hepp obećao je kako će zadužiti stručnjake koji će u iduća dva-tri mjeseca izraditi sve načine moguće buduće narodnosne školske udruge u Podravini. Vremena i nema mnogo, nekih godinu dana je pred nama, i do tada i načelnici podravskih sela, i zastupnici, i škola, i ravnatelji, a i roditelji trebaju odlučiti što je ono najpovoljnije za njihovu sredinu. Bilo bi dobro za hrvatsko školstvo ako bi pri tome imali i držali na vidu i činjenicu kako je budućnost Hrvata u Podravini u njihovim rukama, i to upravo u hrvatskim školama.

Branka Pavić Blažetin

Sumartonska mladost u Svetoj Mariji

Najviše pokazali

SVETA MARIJA – Prvog dana srpnja tradicionalne Ljetne dječje igre koje su organizirane za djecu četiriju donjomedimurskih općina (Kotoriba, Donja Dubrava, Donji Vidovec i Sveta Marija), prvi put su pohodili i mladi Sumartanci. Došli su zato što Općina Sveta Marija i Mjesna samouprava sela Sumartona imaju potpisan sporazum o suradnji koja se očituje na mnogim područjima. Osim što su u igrama osvojili drugo mjesto, mladi Sumartanci su u Svetoj Mariji donijeli dašak svoga kulturno-umjetničkog programa koji su uvježbali u tamošnjem KUD-u pod vodstvom učitelja Žolta Trojka.

Oni su prema riječima Đurđice Slamek, predsjednice Društva žena „Amalija Kranjec“, koje je igre organiziralo, i sveukupni pobjednici jer su najviše pokazali. Na toj istoj manifestaciji nastupili su i mladi folkloriši mjesnog KUD-a „Ivan Mustač-Kantor“, pa bi bila prava šteta da njihov program u dogledno vrijeme ne vide i Sumartanci. Vjerojatno će se to dogoditi kada dođe do najavljenog druženja dvaju kulturno-umjetničkih društava. Kao potpora s mladim Sumartoncima, u Svetoj Mariji došli su Lajoš Vlašić, predsjednik Mjesne samouprave, i Jože Đuric, predsjednik sumartonske Hrvatske majninske samouprave.

Mladen Grubić

Prijestolnica europske kulture

Veze između grada Pečuha sve su učestalije i plodonosnije s hrvatskim gradovima Zagrebom i Samoborom.

S ovim potonjim Pečuh veže osoba slikara Zlatka Price rođenoga u gradu podno Mečeka. Iako je Osijek kao grad prijatelj Pečuha već dobrano uključen u programe Pečuh europska prijestolnica kulture 2010, nedavni posjet Zagrebu i Samoboru pečuški gradonačelnik Péter Tasnádi iskoristio je da predloži zajedničke projekte obadvama gradovima kojima bi i oni mogli sudjelovati u projektu Pečuh europska prijestolnica kulture.

Zagreb također ima volju i želju sudjelovati u pečuškim programima, naime stečena iskustva pri tome bi Zagreb mogao koristiti u uspješnosti svoga natjecanja za naslov Prijestolnica europske kulture.

Nezaboravni dani u Sloveniji

Članovi KUD-a „Sumarton“ proveli su dva dana među prijateljima u Ljubljani. Povodom Dana državnosti Republike Hrvatske i Republike Slovenije, 25., odnosno 26. lipnja, predstavnici Hrvatskoga društva iz Ljubljane pozvali su Sumartonce na proslavu državnih praznika u glavni grad i u općinu Trzin, te predstavili neke znamenitosti Slovenije.

Nije prošlo mnogo vremena od boravka ljubljanskih Hrvata u Sumartonu na Antunovo do ponovnog susreta koji se ostvario povodom proslave nezavisnosti Republike Hrvatske i Republike Slovenije (24. i 25. lipnja) u Ljubljani i Trzinu (blizu glavnoga grada Slovenije).

Na sumartonskom proštenju predstavnici Društva Hrvata iz Ljubljane: predsjednik Ivan Bašneć, dopredsjednik Branko Antalašić, predsjednik izvršnog odbora Emil Kovačić i predsjednica Turističkog društva u Trzinu Jožica Valenčak, pozvali su članove kulturno-umjetničko društvo na gostovanje u Sloveniju. Tako su tamburaši, pjevački zbor i plesači (među njima i vaša novinarka) 24. lipnja preko prekrasnih gorskih krajolika stigli u industrijsku zonu glavnoga grada, u Trzin k obitelji Antalašić. Cijela obitelj i članovi hrvatskoga društva pripremili se s izvrsnom domaćom rakijom, travaricom i vinom, kako je to znalo biti i u međimurskom domu, s odličnim objedom, gulašem, domaćom šunkom, pečenicama, dizanim kolačima, voćem, i mogla bih još nabrojiti. Nije trebalo čekati dugo da se složi skupina na pjesmu, naravno, i domaćinima i gostima su bile najomiljenije međimurske, odnosno pomurske pjesme.

Nakon obilnog objeda bračni par Antalašić preko Save i Ljubljanice cijelu skupinu vodio

je na razgledavanje grada. Saznali smo da se **Ljubljana** nalazi u Ljubljanskoj kotlovinu, ima 270-ak tisuća žitelja, i nakon osamostaljenja Slovenije postala je glavnim gradom zemlje. Presijeca ju 41 kilometar duga rijeka Ljubljanica koja izvire u kraškim špiljama i čak 20 kilometara teče pod zemljom dok se ne ulije u Savu. Ljubljana sa zanimljivim mostovima, jedan je od njih biser grada, Tromostovje i Zmajski most sa zmajskom glavom, svi imaju svoju priču nastanka, no zbog kratkog vremena nismo mogli sve saznati o njima. Samo letimični pogled smo uspjeli uputiti raznim dijelovima grada, te nekim znamenitostima: Črnučama, Rudniku, tržnici, katedrali, mostovima, kako bismo imali vremena uspeti se na Ljubljanski grad (utvrdu) s kojeg nam se pružio prekrasni vidik i vrhovi Triglava. Tamo nam je preko trodimenzionalnog filma prikazana povijest grada i utvrde koja je u srednjem vijeku bila u rukama obitelji Spanheimer. Grad se prvi put spominje 1144. g. pod imenom Laibach, a 1220. g. dobio je prava grada.

S lijepim doživljajima smo krenuli u predgrađe, u prostran park gdje je održana proslava „Put prijateljstva“. Povodom Dana državnosti hrvatski i slovenski biciklisti krenuli su iz Vukovara do Ljubljane simbolizirajući važnost mira i prijateljstva među narodima.

U Ljubljanskoj utvrdi

Svečani dan otvorio je Ivan Garić, predsjednik Saveza hrvatskih društava Slovenije, koji je pozdravio predstavnike i nazočne svih društava, te govorio o važnosti praznika, o druženju među narodima. Na kulturnom programu nastupala su društva iz Slovenije, Hrvati iz Bosne i Hercegovine, Društvo Hrvata iz Ljubljane i KUD „Sumarton” sa svoje tri sekcije (tamburaši, zbor i plesači). Nakon programa uza zabavnu glazbu ni „Sumartonski lepi dečki” nisu ostavili glazbala, pa se dugo družilo i plesalo.

Ni drugi dan nisu nas napustili dragi domaćini, Ljubica i Branko Antalašić, želeći nam prikazati jednu od najljepših i najvećih jama klasičnog krša u Europi: **Postojnsku jamu**.

To je splet od 20 km zakopanih rovova, galerija i dvorana, a jedina je na svijetu u kojem jamskim vlakićem odvoze posjetitelje u dubine špilje. Mi smo također imali priliku da se vozimo podzemnim prostorima, gdje je geološka povijest upisana u raznovrsnim sigama najrazličitijih oblika. Šetajući se upoznali smo se s neobičnom životinjom, čovječjom ribicom koju su mnogi s čuđenjem gledali, kako može živjeti u takvim prilikama.

U posljednjoj velikoj dvorani iskusili smo i suzvučje našega pjevanja, pa ustanovili da bi trebalo još nekoliko ljudi kako bi naša pjesma ispunila golemu dvoranu.

Naši stalni pratitelji sredili su nam i popust na ulaznice pa smo zauzvrat improvizirali kratak program, uz pratnju tamburaša smo otpjevali koju hrvatsku pjesmu, pa su se prolaznici brzo okupili oko nas. No došlo je i tomu kraj jer nas je čekala još jedna krasota Slovenije **Predjamska tvrđava**, koja se nalazi devet kilometara od Postojnske jame. Tvrđava ugrađena 123 m visoko u stijenu. S pravom se postavlja pitanje: kako se to moglo izgraditi u 12. stoljeću.

S Afrikancima

Ukusani objed nas je čekao u Sinjoj Gorici nakon čega smo krenuli na mjesto nastupa, u Trzin, gdje je priredbeni Međunarodni folklorni festival. Osim Sumartonaca nastupile su folklorne skupine s Cipra, iz Sazilenda (Afrika), učenici mjesne škole i domaći plesači.

Festival je otvorio župan Anton Peršak, a skupinama je zahvalila Jožica Valenčak, predsjednica turističke zajednice.

Izvanredni program stranih izvođača iz Afrike i s Cipra gledatelji su s čuđenjem pratili. Egzotičan ritam afričke glazbe, prekrasni vokali te temperamentnost Ciprana podarili su nam nezaboravne doživljaje, no poznatije hrvatske melodije i plesovi naših Sumartonaca također su izazvali buran pljesak.

Joža Đuric, predsjednik KUD-a „Sumarton”, i Lajoš Vlašić, načelnim sela Sumartona, čestitali su Dan državnosti i predali poklon u znak zahvalnosti.

Sumartonska družina još jedanput je zahvalila bračnom paru Antalašić, koji ju je pratio tijekom dva dana, i osigurao nezaboravno gostoprimstvo i savršene izlete. Preko našega tiska uime sumartonskoga kulturnog društva još jednom im zahvaljujemo!

beta

PEČUH – U Švedskoj je ovo ljeto objavljena knjiga u kojoj su autori znanstvenici, sociolozi iz Švicarske, Češke, Rumunjske, Slovačke, Finske, Švedske i, naravno, iz Ugarske. Znanstveno izdanje od 332 stranica je podupirano od Europske unije pod naslovom *Monitoring Health Status of Vulnerable Groups in Europe: Past and Present* (Predstavljanje položaja ranjivih grup u Europi: Prošlost i sadašnjost). Po mišljenju hrvatskoga sociologa iz Ugarske, gdo je i suautor ove knjige, dr. Ivica Đuroka, većina narodnih grup u Ugarskoj, tako i mi Hrvati, smo jako ranjivi zavolj brojnih razlogov kao integracija, mobilizacija, gospodarstvo itd. Istraživanje je napravljeno u Vršndi ter iz sociološkoga aspekta se bavi etničkim karakterističnostima sela. Analizira sastav mišanih hištav, kulturne razlike med hižnimi drug, norme, vridnosti i zavolj tih narodjene konflikte. Prik hištav predstavljaju se društvene uloge, štatusi, uloga šokačkohrvatske grupe unutar mjesne zajednice. Istraživanje na osnovi empiričnoga pregleda točno prati globalizalne trende, tako i Hrvate ki tim trendom ne moru se suprotstaviti. Članak iz Đurokovoga pera se nadalje bavi etničkim, jezičnim i kulturnim identitetom tamošnjih Hrvatov. Razglaba oko starosti različitih slojev i dokazuje proces ostarenja. Dr. Ivici Đuroku ovo nij prva publikacija na stranjskom jeziku, prlje su mu objavljeni sociološki članci na engleskom i španjolskom jeziku takaj. Trenutačno se pripravlja na novo djelo sa švedjani skupa, u kom će se istraživati elementi etničkoga povezivanja. Za ovo djelovanje je dostao poziv i povjesničar dr. Dinko Šokčević.

UNDA – Krajem ovoga miseca sridnjegradšćansko selo priredjuje Gradšćanski omladinski tabor. Četverodnevno spravišće se začme 26. julija, četvrtak, za svečanim otvaranjem s balom i svirkom židanske Mlade generacije. Petak stoji u znaku upoznavanja ovoga naselja prik šalnih igar, naticanj za diozimatelje, a uvečer Pinkica će guslati za dobru volju. Subotu, 28. julija, početo od 11 uri predstavljaju se tradicionalna glazbala Hrvatske, pomoću članov tamburaškoga sastava Kristali. Otpodne u 16 uri moremo pratiti nogometne utakmice, a uvečer u 21 uri koncertuje jur i prlje spomenuti slavonski bend Kristali. Nedilja, 29. jul, je završni dan tabora koji sadrži svetu hrvatsku mašu ter folklorno otpodne. Nastupa pjevački zbor Danica iz Bika, Folklorno društvo Četarci, domaći tancoši i tamburaši ter tamburaška grupa Zelenjaki iz Gerištofa, ki namjeravaju uspostaviti uže veze s undanskimi folkloroš.

UNDA, ZDYNIA (Poljska) – U ovom naselju se organizira od 20. do 22. julija Medjunarodni folklorni festival manjin pod pokroviteljstvom Federacije europskih manjin (FUEN). Na ovoj smotri, kamo se očekuje otprilike pet jezero ljudi, Hrvate iz Ugarske će predstaviti „Mladi veseli Gradišćanci“ iz Unde. Po riči Štefana Kolosara, umjetničkoga peljača grupe, undanski folkloriši prikazat će prvenstveno vlašće domaće koreografije, tj. Undansko veselje, Žetvene običaje, a uza to tamo će imati premijeru i njev novi splot iz Medjimurja. Folklornu delegaciju pelja predsjednica Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj Marija Pilšić.

UNDA, CERIĆ – Pred kratkim je velika cerička delegacija boravila u Gradišću, nastupali su u Undi ter i u Gornjem Četaru. Prijateljstvo med Undanci i Slavonci dura jur od 2003. ljeta kada su Veseli Gradišćanci prvi put bili pozvani na priredbu Vinkovačke jeseni. Odonda redovne su izmjene folklornih grup, štoveć Gradišćanci su brali pinez pred par ljet i za dobrotvornu svrhu, za gradnju ceričke crikve. Kulturno-umjetničko društvo Slavko Mađer sa četrdeset kotrigov je dospilo 29. junija, petak, na Undu i veljek prvu noć su napravili preskrajnu feštu do zore. K istini sliši da čez par ljet generacije su se tako izminule u grupi da med divičicama nij se našla nijedna plesačica ka bi bila prije boravila u Gradišću. No, Drago Mrkonjić, zamjenik predsjednika KUD-a, i Tomislav Dakić, jedan od glavnih organizatorov Vinkovačke jeseni, gizdavo su četarskoj publici predstavili najmladje tamburaše, ki su nas zaista uvjerali da njevo znanje vridno je pažnje i spominka. Zvana glazbenih užitkov smo doznali nadalje od Tomislava Dakića da je oficijelna predaja ceričke crikve predvidjena 25. novembra, kamo se očekuje, naravno, i gradišćanska delegacija. Kako je dodao Štefan Kolosar, za veliku svetačnost će Gradišćanski Hrvati darovati ceričkoj vjerskoj zajednici štatuu sv. Martina, zaštitnika Gradišća, ku će napraviti drivorezbar Janoš Grubić iz Vedešina.

Slavonci s gradišćanskimi prijateljji

Intervju

Razgovor s predsjednikom SHM-a

Joso Ostrogonac: Ne bi bilo dobro da Savez bude u središtu pozornosti samo oko izbora, a zatim padne u zaborav

Razgovor vodio: Stipan Balatinac

U organizaciji Glavnog odjela Ureda predsjednika Vlade za nacionalne i etničke manjine, u budimpeštanskome Bugarskom središtu, početkom lipnja održana je konferencija na temu Iskustva izmjene manjinskog pravnog materijala, pravci daljnjeg unapređenja, razgovori. Kako nam reče predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj, na konferenciju su pozvane civilne udruge svih manjina, u prvom redu one najjače koje su bile poticateljima manjinskih izbora, koje su postavljale kandidate na mjesnim, županijskim i državnim manjinskim izborima. Na samom početku cjelodnevnice konferencije goste je pozdravila ravnateljica Glavnog odjela Ureda predsjednika za nacionalne i etničke manjine Erika Németh, a prije podne su održana predavanja.

„Jedno od najzanimljivijih bilo je predavanje manjinskog ombudsmana Jenőa Kaltenbacha koji je vrlo iskreno govorio o pukotinama i greškama izmijenjenog Izbornog i Manjinskog zakona. O tome je, kao i svake godine, opširno izvijestio, među ostalima i o iskustvima prošlogodišnjih izbora. Napisao je sve svoje primjedbe glede

spomenutih zakona, te svoje dojmove o izborima i osnivanju manjinskih samouprava svih razina. Dr. Imre Papp iz Ministarstva pravosuđa, kao stručnjak koji je sudjelovao u izradi zakona, vrlo zanimljivo osvrnuo se na Manjinski i Izborni zakon, zatim Emilija Rytka, voditeljica Državnog izbornog ureda i Imre Forgács, voditelj Ureda za javnu upravu srednje Mađarske. Poslije podne je bilo najvažnije kada smo svi mi mogli dobiti riječ” – kazao nam je uz ostalo Joso Ostrogonac, predsjednik SHM-a koji je i posebno zamoljen da održi koreferat, a s obzirom na vrlo zanimljivu temu, više puta uzeo je riječ i u raspravi.

Kako ocjenjuješ rad ove konferencije s obzirom da se nije prvi put razgovaralo o iskustvima prošlih manjinskih izbora?

Što se tiče samih iskustava, meni je bilo jako drago da su putem Ureda, jer nakon izbora sazvano je niz ovakvih skupova, kojih će još biti, upitali i nas, one najveće, najjače udruge, koje su obavile najveći posao da bi manjine uspješno sudjelovale na izborima, kako mi vidimo, što su one greške koje smo mi uočili, odnosno koje su naše pozitivne ocjene.

Bilo je jako mnogo zajedničkih reakcija s drugima, a kao predsjednik SHM-a bio sam ponosan kada su ombudsman Jenő Kaltenbach, ali i drugi predavači, Savez Hrvata istaknuli kao najbolje organiziranu udругu, a Hrvate u Mađarskoj kao najbolje organiziranu zajednicu, s kojom je bilo najmanje problema, budući da smo imali jednu središnju listu, a nije bilo suprotnosti ni s ostalim hrvatskim udругama. Isto su rekle i ostale manjine, na primjer Nijemci su istakli našu organiziranost, koju su i oni uzeli kao primjer, pa su i oni organizirali jednu državnu listu. I mi smo imali svoje probleme, imali smo grešaka, što sam ja priznao i pred forumima SHM-a, o kojima moramo razmišljati ubuduće. Kod manjih manjina bilo je još većih problema. Poljska manjina, na primjer, istakla je da nije više riječi o «etnobiznisu», nego o nekim «komandosima» koji «napadaju» iz matice i zauzimaju mjesta onih Poljaka koji u Mađarskoj žive više od sto godina.

Što je ono što si kao predsjednik SHM-a iznio u svome referatu?

U svome koreferatu iznio sam svoje

sugestije, konzultirajući s Predsjedništvom SHM-a, predsjednikom ZO Martinom Ispanovićem i predsjednikom HDS-a Mišom Heppom, a analizirali smo izbore i na posljednjoj sjednici ZO, pa ćemo i svoje pismene prijedloge predati nadležnim tijelima kako bi uvažili naše molbe. Bez nas neće ići nova izmjena Manjinskog i Izbornog zakona, jer će ponovno biti više grešaka.

Prvo sam govorio o pripremanju, ocijenivši da je sve teklo u redu, potrebne obrasce smo dobili navrijeme, a mi svi dobro znamo da smo već godinu dana prije izbora imali redovite pripreme skupove gdje smo upoznali naše ljude s izmjenama, tako nisu imali velikih poteškoća, pa su znali kako i što raditi. Oko biračkog popisa bilo je već drukčije, jer bilo je podosta problema, s time da je bilo tajno prijavljivanje, otvorili smo ponovno put «etnobilizmenima», jer bilježnik je sigurno pogledao je li pravno sve u redu, ali nije mogao ocijeniti radi li se o pripadniku manjine, dakle siguran sam da su i kod nas neki ušli na te liste, ljudi koji nisu pripadnici naše manjine. Iako smo se pribojavali da se zbog loših iskustava u prošlosti ljudi neće odazivati, pokazalo se suprotno, stoga smo svi bili suglasni da popis birača ubuduće bude javan. Jer, kome praviti izbore, kome provoditi izbornu kampanju kada je to bilo tajno. Nismo imali prava to provjeriti, a to da su stavili jednu ladicu u načelničkom uredu, malo me podsjeća na srednji vijek. Tajno je teklo prijavljivanje na biračke popise, osim toga moguće su bile i neke zloporabe, čega je navodno ponegdje i bilo, ali u svakom slučaju nije se moglo na odgovarajući način nadzirati. Nismo mogli delegirati ljude u odbore za prebrojavanje glasova, odnosno nadziranje samih izbora i prebrojavanje glasova.

To da se s jednim ili dva glasa moglo uči u manjinsku samoupravu, također nije u redu. Pogotovo Nijemci, Slovaci i mi smo to ocijenili ponižavajućim. Trebalo bi da bude neki prag konkurencije, jer doista nije u redu da se s jednim dobivenim glasom može postati zastupnik, pa bismo možda na taj način smanjili i mogućnost etnobiliznisa. Bilo je riječi i o organiziranju biračkih okruga, gdje da oni budu, ali o tome ne bih sada opširnije govorio.

Je li bilo, i ako jest, što je konačan zaključak konferencije?

Svi smo se složili da zakon treba mijenjati, i to što prije, da se već sada, navrijeme sve primjedbe skupe, kako bi zakonodavstvo moglo raspravljati o tome te da se izrade izmjene. Po nama, treba izmijeniti način uvrštavanja na popis birača, moramo uvesti kriterije oko toga, da bude javno umjesto tajnoga, da se odredi stanoviti prag, te da i udruge mogu sudjelovati u proceduri, primjerice u odborima za prebrojavanje. Zatim smo se zauzeli i za neke druge pravne

mogućnosti koje bi valjalo ugraditi u zakon, ako ima nekih problema.

Konkretno o čemu je bilo još riječi?

Konkretno sam kazao, a rekli su i drugi, u prvom redu Slovaci i Nijemci, koji su podržali moj prijedlog, jer ići na izbore tako da jedna civilna udruga za to nema sredstava, to je neodrživo. I mi smo dosta potrošili na zadaće oko izbora, tako i jedan dio svoga novaca na putne i telefonske troškove. Za izbore udruge državnoga karaktera neka dobiju određena sredstva, to su još i najmanje manjine poduprle. Trebalo bi, nadalje, pogledati i civilne udruge, je li riječ o fantomskim organizacijama ili stvarnoj udruzi, a postavilo se i pitanje hoće li manjinska samouprava podupirati civilne udruge. Kako dalje, baš je slovački kolega rekao, od sada smo bili pod nekom prašinom, a sad kada smo potrebni, obrisana je prašina, istodobno, poslije izbora čini se već smo opet zaboravljeni. Ne bi bilo dobro da smo samo oko izbora u središtu pozornosti, i to je dobro, ali pasivan odnos prema Savezu samo dva-tri mjeseca poslije izbora, to je doista tužna stvar. Kao i do sada, vjerujem da će suradnja dviju krovnih organizacija, SHM-a i HDS-a, i ubuduće biti dobra. No, moramo našu suradnju uokviriti ugovorom, jer imamo zajedničke tvrtke, Croatica, Hrvatski glasnik, gdje smo i mi vlasnici, zatim zgradu u Ulici Nagymező, imamo i zajedničkih interesa kao što je biranje ravnatelja Croatice, glavnog urednika i drugo. Sve to moramo urediti na odgovarajući način. S druge strane, mnogo je ljudi u Skupštini koji su članovi i Zemaljskog odbora, odnosno Predsjedništva ili Nadzornog odbora SHM-a, te bi oni trebali zastupati i predstavljati Savezove interese. Nije Savez samo predsjednik. Ne bi bilo dobro da smo u Savezu samo Savez, a u Skupštini HDS. Jer, Savez je u velikoj krizi, podjela sredstava je nepravедna, bilo je riječi o tome i na mješovitom odboru. Zemaljska udruga koja radi od 1990. ne može biti isto što i jedna mala seoska udruga, kojima pripada svako priznanje, ali državna udruga ne može dobiti sredstva na toj razini, pa još i neke fantomske ili nehrvatske udruge dobiju isto ili više novaca. Državni tajnik nam je obećao da će se cijelo financiranje promijeniti, uvjeren sam da su i ove godine uzeli lanjski prijedlog, pa ga odobrili za ovu godinu bez razmišljanja. To nije u redu.

Kako dalje sa Savezom?

U Budimpešti je prošloga tjedna održan i Zemaljski odbor, a među ostalima bilo je riječi i o tome da je Glavnogradska odvjetništvo prihvatilo moje izvješće i odgovor, u svakom slučaju da bismo mijenjali statut, iduće godine ćemo održati izvanredni kongres kako bi smo riješili pitanje članstva, odnosno članarine.

Cesta koja povezuje

Hrvatski i mađarski stručnjaci pregovarali su o trenutačnom stanju izgradnje Koridora V/C koji povezuje Baltik i Jadran, o izvođačkim planovima prekoeuropske autoceste, među ostalima i glavne ceste M-6.

U Pečuhu je 28. lipnja održana hrvatsko-mađarska konferencija o građevinskim radovima koridora V/C, koji preko Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Mađarske povezuje cijelu regiju, te o značaju prekoeuropskoga prometnog koridora, i o izvođačkim fazama.

Prije početka na tiskovnoj konferenciji hrvatski su stručnjaci izvjestili o trenutačnim razvojnim radovima u svezi s koridorom V/C. Krešimir Bubalo, župan Osječko-baranjske županije, reče: U Hrvatskoj su radovi u punom jeku. Dionica Sledanci – Đakovo, duga 23 kilometara, već se gradi. Prema planovima ovaj dio autoceste bit će predan u listopadu ove godine. Sljedeća dionica Sledanci – Osijek, duga 54 kilometra, očekuje se da će biti dovršena do kraja 2008. godine. Baranjska dionica umnogome ovisi o ostvarenju iste dionice u Mađarskoj, ali prema planovima radovi će se i tu završiti 2011. godine. Projekt je vrijedan gotovo 500 milijuna eura. Zajedničko im je mišljenje s predsjednikom Jánosom Hargitajem da će se preko autoceste još bolje povezati regije i dvije države, uz ranije interregionalne programe – kazao je župan.

Nadalje bilo je riječi i o izgradnji glavnih cesta M6/M56, od posebnog značenja za međunarodni promet. Predsjednik Skupštine Baranjske županije János Hargitai je kazao: Vlada želi pokrenuti izgradnju na dionicama Seksar (Szekszárd) – Boja (Bóly), odnosno Boja – Pečuh, pred mađarskim Parlamentom našle su se samo ove dionice. Neće, ali ipak vjerujem da će se do 2011. ostvariti izgradnja ceste M6 do Pečuha – dodao je Hargitai. Koordinacijski ravnatelj Zdd za razvoj nacionalne infrastrukture (Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt.) Attila Tompos naglasio je: Dionica ceste M6 između Dunaújvárosa i Seksara u pripremi je, planovi za odobrenje i izvlačivanje su zgotovljeni, a posrijedi je 15 naselja. Čak 1300 nekretnina se mora izvlačiti, od čega je 200 već obavljeno, u jesen počinje pohranjivanje arheoloških spomenika na toj dionici, a 2008. započinje investicija – kazao je Tompos. To je potvrdio i suradnik Središta za razvoj prometa i koordinaciju Ministarstva gospodarstva i trgovine Attila Kerékgyártó. Na hrvatsko-mađarskoj konferenciji je rečeno: do 2013. godine na dnevnom redu mađarskog zakonodavstva nije naznačeno povezivanje dionica koje će se izgraditi na hrvatskoj, odnosno mađarskoj strani, ali su stručnjaci o tome izjavili, ako se do Boje izgradi glavna cesta, valja da će i Vlada iskazati namjeru za što skoriji dovršetak dionice Boja – Ivándárda na mađarskoj strani. Od poslovnog ravnatelja Dd „Hrvatske ceste“ Bore Brnića, odgovornog za koridor V/C saznali smo: prije pola godine zajedno s mađarskom stranom započela je izgradnja graničnog mosta Mura, nakon čijeg dovršetka tehnički više neće biti prepreka za spajanje dviju izgrađenih dionica.

Dijamantna misa Lászlóa Tassija u Kalači

Povodom 60. obljetnice posvećenja za župnika velečasni László Tassi u nedjelju, 24. lipnja, u Kalači je služio dijamantnu misu, a dan prije proslavio je 84. rođendan.

Velečasni László Tassi najviše je službovao u Santovu, gdje je pet godina bio kapelanom, a zatim 14 godina i župnikom. Isticao se svojom predanošću Bogu, skromnošću i poniznošću, uvijek i u svako doba spreman pomoći svojim župljanima. Osim redovito na hrvatskom i mađarskom, neko vrijeme služio je mise i na njemačkom jeziku, podučavao vjeronauk u mjesnim osnovnim školama, među njima i u hrvatskoj školi. Hrvatski je naučio na razini materinskog jezika, a poput većine onodobnih dušobrižnika bio je trojezičan. Hrvatski je govorio ne samo misu nego i propovijedi, te druge crkvene obrede. Osim Santova služio je dugi niz godina i u drugim našim naseljima od Bačina i Dušnoka do Baje, Bikića i Čavolja. Posljednjih godina smo ga redovito srećali na Hrvatskom danu u Kalači, gdje danas živi u mirovini.

Nekadašnji dugogodišnji santovački župnik László Tassi rođen je 23. lipnja 1923. u vojvodanskoj Senti, a za svećenika je posvećen 15. lipnja 1947. godine. Kao kapelan počeo je služiti u Kelebiji, 1950. postaje kapelanom u Bikiću, 1952. u Santovu, 1957. u Dušnoku, 1959. u Baji (župa sv. Josip), 1961. u Bačinu, 1964. u Kečelu, 1967. u Jankovcu (Jánoshalma), u istome naselju od 1969. zamjenik je župnika, 1970. kapelan u Baji

László Tassi s prvopričesnicima u Santovu 1976. godine

(župa sv. Antun), 1971. na Vancagi u Baji, 1972. u Čavolju, a 1973. postavljen je za župnika u Santovu (1974. zamjenik dekana, 1979. nadbiskupski savjetnik) gdje je ostao sve do 1988. kada biva premješten u bajsku župu svetog Antuna Padovanskog. Umirovljen je 1998., danas živi u Kalači., a 1999. postaje bodroškim glavnim dekanom i penitencijarnim kanonikom.

Velečasni László Tassi za svoju dijamantnu misu odabrao je stihove psalma 34,4:

„Veličajte sa mnom Jahvu,
uzvisujmo ime njegovo zajedno!”

Želimo mu sretan rođendan, dobro zdravlje i neka još dugo zajedno slavimo Boga.

S. B.

Izaslanstvo grada Pečuha posjetilo Samobor

Veze Samobora i Pečuha i dalje će jačati

Veze dvaju gradova, Pečuha i Samobora, koje je, kao s mjestom svog rođenja i mjestom svog boravka, a posebice svojom umjetnošću, uspostavio akademik Zlatko Prica, svakim danom jačaju. Dokaz tomu je još jedan posjet izaslanstva ovoga mađarskoga grada Samoboru, u kojem se u srdačnoj i prijateljskoj atmosferi govorilo o radu Zaklade Zlatko i Vesna Prica i otvorenju izložbe u povodu obljetnice slikareva rođenja u Domu hrvatskih likovnih umjetnika u Zagrebu, ali i o drugim temama koje povezuju ta dva grada. Jedno je i neizostavno: sudjelovanje samoborskih kulturnjaka 2010. godine u Pečuhu, kada će ovaj grad biti Europski grad kulture.

Samoborsko izaslanstvo činili su gradonačelnik Antun Dubravko Filipec, koji je gostima zaželio dobrodošlicu, a uz njega su bili njegova zamjenica Marica Jelenić, pročelnik Damir Fabek i tajnik Dragutin Kušić. Prvi put u Samoboru boravio je novi pečuški gradonačelnik Péter Tasnádi, u pratnji Ernesta Barića i Jenőa Újvárija, koji će za mjesec dana ponijeti i titulu počasnoga građanina Samobora upravo zbog zasluga na vrednovanju i afirmaciji rada i djelovanja akademika Zlatka Price. Gradonačelnik Tasnádi je rekao kako im je veza sa Samoborom među prioritetima te da uspostavljene veze žele još više učvrstiti.

M. Š.

Usput zabilježeno

Na jednom roditeljskom sastanku, gdje se raspravljalo o budućnosti mjesne škole, pa je došlo i do disonantnih glasova, jedan od roditelja je izjavio: „Koga briga za hrvatski jezik, zna se da i do sada se učio samo zato da bi se dobivala plus kvota”. O iskrenim rečenicama roditelja vrijedno bi bilo prodiskutirati, odakle njemu takva informacija, jer zacijelo ju je i on čuo od nekih nadležnih. Možda bi češće trebalo govoriti o vrijednostima toga jezika, a ne o tome kakve nam financijske povlastice daje.

Neka mama Mađarica, koja se preselila u jedno od naših hrvatskih sela, ponosno mi kaže: „Zamisli, kažu mi odgojiteljice da sinu dobro ide hrvatski jezik i da ima vrlo dobar osjećaj za taj jezik. Tako sam srećna, jer želim da mi dijete dobro nauči hrvatski”. Šteta što se od mnogih naših Hrvata vrlo rijetko čuju takve rečenice.

Kao članica plesne skupine nedavno sam bila na nastupu u Međimurju. Drije nego što bi krenuli na pozornicu, čulo se iz redova publike: „Glečete, to su naši z druge strane Mure”, i pozdravili su nas odista burnim pljeskom. Mislim da bi mnogo pomoglo pomurskim Hrvatima ako bi se takve rečenice češće čule i u javnosti s desne strane Mure.

Trenutak za pjesmu

Anka Žagar

Tamo gdje prestaje pjesma

stvarnosti u stvarima, što je to pjesma
čujna ljuska najobičnijeg luka
koja plače plače istinito
poslije svakog svlačenja

svjetlost – čista ogrebotina

ali sjećanje je već nešto treće
blaga ili opora korekcija
stvarne ljubavne kretnje
tinja tinja i onda se raspleše
u svakom valu razgovornog jezika

stvarnosti u stvarima, što je to pjesma
kakva je to vrsta gibanja
zar napisano voljenje, a ne ne
samo su mrzitelji sve vjerno učinili
tebe težak kameni križ
u grudima kako mi se
okreće mi se okreće
bože, rodi ga se

Rovinjski susreti

I ove se godine u Rovinju, od 18. do 20. listopada, u organizaciji tamošnjih HKD-a Franjo Glavinić i Ogranka Matice hrvatske, u suradnji s Hrvatskom maticom iseljenika, održavaju četvrti susreti književnika hrvatskih manjina u susjednim zemljama s književnicima u Republici Hrvatskoj – sve u želji učvršćivanja veza između domovinske i iseljene Hrvatske, a u nastojanju poticanja književnoga, ali i drugoga stvaralaštva hrvatskih manjina, intenziviranja praćenja njihova života u sredstvima priopćavanja i tako pridobivanja javnosti u Republici Hrvatskoj za njihove probleme. Organizatori najavljuju kako će i ove godine susretima pribivati znalci manjinskih problema, poznata književna imena hrvatskih manjina u susjednim državama i manjina u Hrvatskoj te drugi hrvatski pisci. Za trajanja

ovogodišnjih susreta osim znanstvenoga skupa koji ima više tematskih cjelina: Književnost između dviju domovina, Veze i prožimanja između domicilnih i matičnih kulturnih i jezičnih raznolikosti, Europske integracije i nacionalne manjine, Nameće li Europa Hrvatskoj takve standarde zaštite manjina kakve sama niti ima, niti poštuje?, bit će predstavljen književni i znanstveni rad gradišćanskohrvatskoga pisca i akademika Nikole Benčića, te će biti upriličena Izložba o hrvatskim piscima izvan domovine koji pišu i na jezicima svojih domaćih sredina.

Na izložbi će biti izložena djela autora hrvatskih korijena koji djeluju u Južnoj Americi, a među njima i ona najčitanijih pisaca hispanoameričkoga svijeta Antonija Ante Skarmete i Ramona Dijaza Eterovića.

HAZU o hrvatskom jeziku u EU

Predsjedništvo Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti potkraj svibnja prihvatilo je tekst »Položaj hrvatskoga u europskim integracijama« u kojem ističe kako se treba odlučno usprotiviti pokušaju da se Hrvatima uime »europske slobode za sve narode« opet nametne jaram nekoga »zajedničkog i jedinstvenog jezika«.

Predsjedništvo HAZU-a na početku teksta ocjenjuje da većina građana Hrvatske s radošću očekuje primanje Hrvatske u Europsku uniju, ali istodobno, s pravom, i strepi od toga.

»Na različitim razinama u Europi, već od početka devedesetih i osobito često u posljednje vrijeme, od pojedinaca i predstavnika nekih ustanova dolaze, poput pokusnih balona na koje nitko u Hrvatskoj službeno ne reagira, poruke prema kojima bi se „narodi zapadnoga/Zapadnoga Balkana“ morali dogovoriti o zajedničkom jeziku s kojim će, svi skupa, ući u Europsku uniju, pa bi se i ime jezika moralo mijenjati: mjesto nekadašnjega, za Zapadnu Europu jedinstvenoga srpsko-hrvatskoga, vjerojatno se „sitnežu“ „zapadnoga/Zapadnoga Balkana“ u Europi sprema bošnjačko-crnogorsko-hrvatsko-srpski, a njegovo bi se jedinstvo zacijelo moralo diktirati iz nekog središta, koji u tom već ima iskustva, navodi se u tekstu koji će biti dostavljen hrvatskoj Vladi.

Podsjeća se kako su, po pravilima Europske unije, službeni jezici europskih institucija službeni jezici svih država koje u nju ulaze, bez obzira na broj govornika koji se njima služe. Ako se u EU primijeni načelo »zajedničkog jezika za narode zapadnoga/ Zapadnoga Balkana«, kako se navodi, postoje narodi koji imaju pravo na svoje jezične posebnosti i vlastito ime svojega jezika i oni

narodi koji to pravo, kao narodi s europske treće galerije, neće imati.

Predsjedništvo HAZU ističe kako zabrinjava što se ni na jednom sveučilištu nekadašnje tzv. slobodne Europe hrvatski jezik i književnost ne mogu studirati bez prisilnoga braka sa srpskim ili bosanskim.

Kako su pregovori o pristupanju Hrvatske EU uznapredovali, Predsjedništvo HAZU-a smatra kako bi trebalo odlučno, te u dužnome pravnom obliku postaviti i pitanje hrvatskoga jezika. Treba se odlučno usprotiviti pokušaju da se Hrvatima uime »europske slobode za sve narode« opet nametne jaram nekoga »zajedničkog i jedinstvenog jezika«.

Zaključno u tekstu se ističe kako je pravo na svoj jezik (bez obzira na postotak njegovih

razlika prema drugim jezicima) i pravo na svoje ime jezika, jedna od osnovnih ljudskih prava.

Gdje je hrvatski na Haaškome sudu?

Predsjedništvo HAZU-a napominje kako je zabrinjavajuće i to što, primjerice, Haaški sud uporno priopćenja za Hrvatsku daje na srpskom ili, rjeđe, na bošnjačkom, a Hrvatska televizija ropski ih poslušno izravno prenosi, što bi, uostalom, trebalo biti dokaz da su idiomi zapadnoga Balkana »isti jezik«: svi sve razumiju, a na primitivnom zapadnom Balkanu ionako ne može biti standardnoga jezika. Javnosti nije poznato je li Hrvatska na sve to pri Haaškom sudu i pri institucijama u EU reagirala.

[Hina]

III. PETNO festival u Petrovom Selu Glazbene delikatese i obiteljska nedilja

Dva glavni organizatori festivala, i sami muzičari Andraš Handler ter Mikloš Kohut

Juljski petrovski vikend u znaku pop-rok-etno glazbe, prvi dan, 7. julyja, subotu uvečer, simbolično je doviklo cijelo Gradišće na mali dvor kulturnoga doma. Od Bizonje, prik Koljnofa, sve do Narde i Gornjega Četara, štovec i prik granic iz Austrije, Slovačke smo mogli opaziti, prvenstveno mlade diozimatelje ki nisu žalili za vrimenom ni raspoloženjem i napravili štimung oko tamburaškoga benda iz Hrvatske Slavonskih lolov, potom pak na glazbu židanske Mlade generacije. Kot hrvatskoj grupi, tako i židanskim dičakom je ov bio prvi nastup u Petrovom Selu i zaistinu su se trudili da ova noć bude nepozabljiva za sve nazočne.

Drugi PETNO dan je bio jur prava

opuštena familijarna nedilja. Ovde su sve generacije mogle najti nešto za sebe. Dica različitih narodnih igar, nugalj za ručno djelo, a odrašćeni za šankom ili pak pred velikom pozornicom su uživali u otpodnevnom programu. Kako je glavni organizator festivala Andraš Handler najavio, ljetos je PETNO uvršten u Interreg projekt III/A pod naslovom „Cimbura – narodna umjetnost prez granic“ kojemu su se pridružili samouprave različitih ugarskih sel, Ugarska pučka visoka škola iz Austrije, kulturno društvo iz Eberave kot Hrvatsko kulturno društvo Gradišće Petrovoga Sela. Zvana ovoga festivala još do kraja ljeta na četiri mjesti će se najti sudioniki pri slični priredba unutar ovoga međunarodnoga kulturnoga programa. Ovput domaćini,

organizatori, mjesni folklorashi nisu nastupali, ali su zato pozvali svoje dugoljetošnje prijatelje s folklorne scene. Plesni ansambl iz sela Gencsapátija je partnerska grupa Petrovišćanom, i ovako zajedno su jur i u prošlosti mnogo uspješnih i neobičnih produkcijov napravili. Zvanaredni tančoši i sad su predstavili djundje ugarskoga folklor, dokle su fileški Graničari s plesi iz Posavine, Banata pak iz Slavonije razveselili nas. Lani utemeljena nimška folklorna grupa u Kerestešu je svojimi tanci takaj lipre trenutke donesla za ovo sunčano otpodne. Školska folklorna grupa i mali tamburaši svenek su rado vidjeni i burnoga aplauza vridni na domaći priredba. Veszprémer Klezmer Band je sastav najpoznatijih glazbenikov autentične židovske muzike u Ugarskoj, iz toga blaga smo kusić dobili. Gdo je imao pak snage i moći, mogao je zatancati kasnije još i na šlagere čepreškoga Big Mouse Banda.

-Tiho-

Slavonske lole u Petrovom Selu

Atrakcija petroviskoga PETNO vikenda 7. julija, subotu, je prez sumlje bila tamburaški sastav Slavonske lole iz Đakova. Pred koncertom je primaš Mario Zbiljski ulovljen za blic-intervju.

Čast nam je da prvi put moremo Vas pozdraviti u Petrovom Selu, a morebit prvi put i u Ugarskoj?

I nam je čast da sviramo na PETNO festivalu ovoga ljeta, čuo smo jur za vaš festival, a to je istina da prvi put nastupamo u Gradišću, ali ne prvi put u Mađarskoj. Već smo svirali jedan koncert u Pečuhu i svirali smo na Šokačkom balu u Baji.

Što moramo znati o vašem sastavu, kada je osnovan, kade sve svirate?

Naš sastav je osnovan još dalekoga 1975. ljeta. Darko, Marko i Goran su počeli svirati zajedno, a službeni naziv Slavonske lole datira od 1986., od prvoga poslovnoga ugovora. Kao Slavonske lole profesionalno

smo se počeli baviti muzikom 1992. ljeta, kad je otvorena i firma d.o.o. Slavonske lole. Ja sam od 1995. član Slavonskih lola. Sudjelovali smo na svi festivali tamburaške glazbe u Hrvatskoj, obišli smo pola kugle zemaljske, svirali u Europi, Kanadi, Australiji, Njemačkoj, Švicarskoj, bili svugdje pa, evo, hvala Bogu, i u Mađarskoj.

Koliko znamo, u Slavoniji već u svakom selu imate izvrsnih tamburaških grup. Koliko je danas teško ostati na topu, na vrhuncu u tamburaškoj glazbi u Hrvatskoj i izvan vaše zemlje?

Nam trenutno to nije teško zato što smo mi jako mnogo truda uložili u to. Mi se tim bavimo jako ozbiljno, znači, mnogo truda ulažemo u izvod pjesam, u studiju smo angažirani jako, znači da nam se čini sve lako, a do toga je bilo jako teško doći. Moram opomenuti da danas u Hrvatskoj tambura se opet polako vraća u popularnosti do 1990-ih

ljet. Mi smo imali čera koncert u Đakovu, kade je bila većina mladih ljudi od morebit svojih petnaest pa do trideset ljet, što nas jako veseli.

Kako se kod vas narodu hit-pjesme, kot npr. „Sve je ona meni“?

Mi smo to radili onako od srca, vidi nam se pjesma, nismo mi znali da će to toliko biti baš hit, mislili smo da će proći pjesma, kad ne moremo sve najpr znati.

Koji su plani za budućnost?

Ove dane ulazimo u studiju, snimamo pjesmu za Požeški festival i onda ćemo se malo odmoriti. U rujnu (septembru) imamo veliku gužvu, festival u Požegi, Vinkovačke jeseni, sutra su Đakovački vezovi, tamo sudjelujemo na zatvaranju i nagodinu vjerojatno izdajemo naš sljedeći album. Znači, planiramo raditi i putovati mnogo, to je to.

Koji repertoar imate danas za Gradišćance?

Pripremili smo u prvom dijelu naš klasični koncert, otprilike od uru i pol, u kom su zastupljene naše pjesme, predstavljanje nas kao benda, članov benda, a zatim, poslije pauze, u drugom dijelu ćemo svirati općepoznate hrvatske i slavonske pjesme.

Je li razlike u publiku, mislim ako svirate vani, ili svirate unutar granic u Hrvatskoj?

Naravno da je razlike u publiku, ali mi se držimo svoga i ne odstupamo baš previše. Mi sviramo uglavnom svoje pjesme, a naše su pjesme dovoljno poznate da ih moremo svagdir svirati, pak onda malo prilagodimo repertoar publiku.

Kako očekujete, kako će uspjeti danas koncert u Petrovom Selu?

Mi ne sumnjamo, tj, nema razloga da ne uspije, mi smo raspoloženi uvijek, dat ćemo sve, maksimum od sebe.

Neka tako bude, hvala na razgovoru.

-Tiho-

Štimung prve noći

Došli su čudami svečevati Hrvate

Lani utemeljena Hrvatska manjinska samouprava u Gornjem Četaru je 30. junija, subotu, pozvala goste na svoj I. Hrvatski dan. Da se je i ovo južnogradišćansko naselje zbudilo iz trnoružičine sanje, to moremo dokumentirati s različite strane: od lani imaju i vlašću folklornu grupu, ka je kvalificirana sa srebrnom medaljom. Oni su predstavili Gradišće u Devinskom Novom Selu, a kako smo čuli, kao rezultat toga dojt će vrijeda i do hrvatskoga partnerstva s Varaždinci. Mladi pohadjaju jezični tečaj, velik je bio interes za skupni izlet u Hrvatsku, a pred osnivanjem stoji i jačkarni zbor. U spomenutom selu jur zdavno nij čuti cijelu mašu na hrvatskom jeziku, zato se je i Hrvatski dan začeo sa crikvenim obredom u celebraciji ratištofskoga gospona Antona Kolića. Folklorashi iz Cerića pred crikvom su pokazali dio svojega folklornoga bogatstva, a potom se je ganula šarena kavalkada nastupajućih grup u

Hrvatski dan u Gornjem Četaru

Zbudi se duh hrvatski!

Polkica u izvedbi domaće grupe

kulturni dom. Nazočne je najprije pozdravio predsjednik mjesne Hrvatske manjinske samouprave Jožef Šaller, potom su pak svetačnu priredbu otvorili Matija Šmatović, potpredsjednik Hrvatske državne samouprave, ter Marija Pilšić, predsjednica Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj. Domaći folklorashi su stilski začeli program s Polkicom. Šički pjevački zbor Slavuj i ljetos je uspio iskopati iz arhiva, a i predstaviti takove gradišćanske jačke ke čudami gvišno nigdar nismo čuli. KUD Slavko Mader iz Cerića zašao je prik Štefana Kolosara simo, a bojsek su Slavonci prvi put zaplesali na četarskoj pozornici u pratnji burnoga aplauza. Umjesto najavljenih Veselih Gradišćancev sad smo vidili židansko-četarsko-undanski

„mišung“ po kotrigi ki su prikazali skraćenu varijantu Undanskoga veselja, jako dopadljivo. Srićni je spoj u kom undanske divičice nudjaju folklornu pomoć Četarcem, a četarski dičaki pak nadoknadjuju mušku falingu u novonastaloj undanskoj grupi. O svojoj virtuoznosti i ovput su nas uvjerali petroviski tamburaši „Koprive“. Kako se je začeo, tako je i završen program, tj. s nastupom domaće plesačne grupe Četarci. Zadnje jačkarnе strofe i korake Dolnjopuljanskoga kola jur je sprohadjao ritmićni aplauz i fućkanje jer, prez sumlje, je vlašći produkt rodnomu selu pri srcu najdraže. Bal s Pinkicom je do kasne noćne i jutarnje ure nosio u sebi još srićnih trenutkov.

-Tiho-

Undansko veselje sa Židanci, Četarci i Undanci

Četarci su vodili šarenu povorku tancošev i jačkarov

Državno natjecanje iz hrvatskog narodopisa i jezika

Postalo je već tradicijom da se svake godine u organizaciji Narodnog središta OKSZI-ja u Budimpešti priređuje Državno natjecanje iz hrvatskog narodopisa i jezika. Kako nas je izvijestila pročelnica Manjika Šibalin Kühn, tako je bilo i 21. svibnja ove godine, a natjecanje na kojem se okupilo 18 natjecatelja iz raznih krajeva Mađarske (ponajprije iz naših škola u Budimpešti, Pečuhu i Santovu, zatim iz Kačmara, Lukovišća, Serdahela i Bremena), ostvareno je uz materijalnu potporu Ministarstva prosvjete i kulture Republike Mađarske.

U kategoriji hrvatskog narodopisa u završnici ovoga državnog natjecanja našlo se sedmero učenika 7.-8. razreda. Prvo mjesto osvojila je **Marica Kovač** (Hrvatski vrtić, osnovna škola i učenički dom u Santovu), drugi je bio **Ljubomir Fenyósi** (HOŠIG Miroslava Krleže u Pečuhu), treća **Diana Blum** (Pečuh), četvrta **Kristina Nemet** (Santovo), peti **Marko Štimac** (Santovo), šesta **Ester Grajić** (Pečuh), i sedma **Enikő Erdélyi** (Okružna osnovna škola Lukovišće).

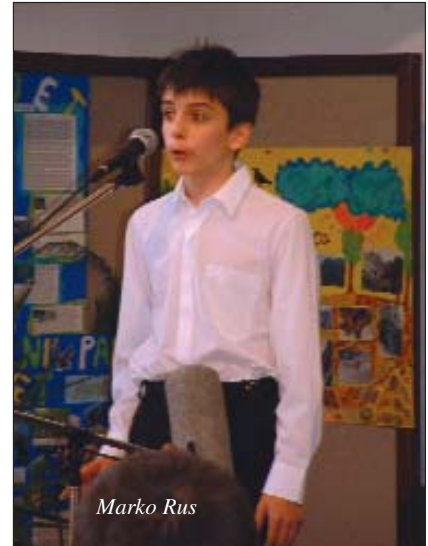
Natjecanje iz hrvatskog jezika priređeno je u dvije kategorije, posebno za škole s predmetnom hrvatskom nastavom, u kojoj je sudjelovalo šestoro učenika, i za dvojezične škole s pet učenika. U prvoj kategoriji prvo mjesto osvojila je **Monika Ptičar** (Hrvatska osnovna i osnovna umjetnička škola Katarine Zrinski, Serdahel), drugo **Daniel Balaz** (Osnovna i glazbena škola Breme), treće **Miroslav Jenovai** (Osnovna škola Kačmar, podružnica Opće-prosvjetnog središta Bačka), četvrto **Leila Kolarić** (Okružna osnovna škola Lukovišće), peto **Beatrix Gyimési** (Breme) i šesto **Nora Krekić** (Kačmar).

U kategoriji dvojezičnih škola prvi je bio **Marko Rus** (Hrvatska osnovna škola i gimnazija u Budimpešti), druga **Tereza Mihajlović** (HOŠIG Budimpešta), treća **Diana Blum** (Hrvatska osnovna škola i gimnazija Miroslava Krleže u Pečuhu), četvrta **Renata Velin** (HOŠIG Budimpešta) i peti **Marko Štimac** (Santovo).

Svi učenici dobili su spomenice, a najbolji i vrijedne poklone. S. B.

MALA STRANICA

Izradila: Dijana Kovači
iz Fiečhaza

Marko Rus

Tabor u Balatonfenyvesu

U organizaciji pečuške Hrvatske osnovne škole Miroslava Krleže i grada Pečuha, i ove su godine učenici pečuške osnovne škole mogli provesti tjedan dana ljetovanja i učenja zabave u Balatonfenyvesu. Od 28. lipnja do 4. srpnja o četrdesetak učenika brinula se voditeljica tabora Rita Mađar sa svojim kolegama pomagačima Renatom Balatinac,

Žanet Vörös i Ákosem Kollárom te nekoliko gimnazijalaca, učenika pečuške hrvatske gimnazije koji su obnašali ulogu animatora. Zajedno s njima na Balatonu je ljevalo dvadesetak učenika sa svojim nastavnicima iz prijateljske osječke ustanove, Osnovne škole Vijenac. Veza i zajedničko ljetovanje dviju škola i njihovih učenika te međusobni posjeti,

razmjena djece tradicija je koja traje već više desetljeća, na obostrano zadovoljstvo. Da je u taboru bilo lijepo, mogu potvrditi svi oni od najmlađih pa do starijih sudionika koji su se teško rastali jedni od drugih, ali su pri rastanku obećali jedni drugima kako se dogodne opet obvezatno vide u Balatonfenyvesu. (bpb)

Papa s vjernicima iz Srednje Europe

Veliko je zanimanje pobudio dokument kojim Papa omogućuje služenje mise na latinskome. Vatikan je najavio da će papa Benedikt XVI. od 7. do 9. rujna posjetiti Austriju, a bit će to prilika za vjernike mnogih susjednih zemalja, među kojima i Hrvat-ske vjernike, da vide i poslušaju Svetoga Oca.

Papa dolazi u Austriju povodom 850. godišnjice osnivanja marijanskoga svetišta Mariazell pokraj Beča. Inače, tamo dolaze brojni vjernici iz susjednih zemalja, pogotovo Mađarske, Slovenije, Hrvatske, ali i Slovačke, Poljske i BiH. Papa će održati misu i u Beču u Katedrali svetoga Stjepana. Bit će to sedmo apostolsko putovanje Svetog Oca. Papa, kao što se i očekivalo, mnogo manje putuje od svoga prethodnika te pažljivo bira kamo će ići. Njegovi posjeti Južnoj Americi i Turskoj bili su izuzetno značajni, a predstojeći u Austriji zamišljen je i kao okupljanje vjernika iz Srednje Europe, kojima će Benedikt XVI. zacijelo uputiti ne samo poruke vjerskog karaktera nego i one koje su važne za ovaj dio Europe. U posljednje je vrijeme veliko zanimanje pobudio dokument kojim Papa omogućuje liberalizaciju mise na latinskome. Dugo je trajalo dok Papa nije objavio taj dokument, jer je i u Crkvi bilo i mnogo otpora, pogotovo u dijelu Francuske biskupske konferencije.

Papa je bio uporan i na kraju potpisao dokument, a ljudi oko Svetog Oca posebno su naglasili jednu od Ratzingerovih osobina, a to je strpljivost i razumijevanje za stavove drugih. Papa je i izravno pisao biskupima cijelog svijeta naglašujući da se nada „kako bi mogli vedro i strpljivo prihvatiti ovaj dokument“. Papa je bio uporan i u provođenju promjene pravilnika koji određuje način izbora Svetog Oca. Po ovom, uvijek će biti potrebna dvotrećinska većina, bez obzira koliko puta će se ponavljati glasovanje. I ta je promjena na tragu najava Benedikta XVI. da će mnogo vremena posvetiti promjenama unutar same Crkve.

Jurica Körbler

Martinačka kantorica

Nančika Gujaš Šimara

Nančika Gujaš već je godinama kantorica u martinačkoj crkvi. Svakog je dana misa, jutarnja i večernja, tamo sam i ja, veli Ančika. U ponedjeljak, srijedu i petak je mađarska misa, a u ostale dane misa na hrvatskom jeziku. U mjesecu prva i treća nedjelja je hrvatska misa, a u druge nedjelje su mise na mađarskom jeziku. Na večernjim dnevnim misama skupe se starije žene, njih 30-40. Imamo dobrog i mladog župnika koji je već dvije godine kod nas, Norbert Nagyom, reče mi Nančika. Zatekla sam je na radnome mjestu, u uredu martinačkoga seoskog poglavarstva. Vesela i tiha žena s blagim pogledom koja nam priča što je zadatak kantorice i kakav je vjerski život Hrvata u Martincima. Orguljam i pjevam, volim pjevati u crkvi. Imamo stare orgulje, ali ih ne treba pumpati, nego idu na struju. Kantorica sam od 1993. godine. Uvijek sam rado išla k misi i uvijek sam «begenila» pjevati. Dugo sam radila u Foku u zadruzi. Išla sam s Jelkom Gregeš u Novom Selo kantorici i tamo smo učili note. Poslije sam kupila sebi instrument i doma sam vježbala. Polako sam počela svirati i na velikim orguljama. Puno pjesama znamo, mi pjevamo i na hrvatskom i na mađarskom jeziku. Mnogo se koristimo knjigom Ladislava

Bačmajija, hrvatskom pjesmaricom Kraljicom mira. Imamo podosta i drugih pjesama, a pjevamo njih 100 – 150. Stalno sam u crkvi, na svakoj misi. Velika je to obveza, ali i radost. Još se nisam razboljela otkada sam počela ovaj posao, nije me trebalo zamjenjivati kaže Nančika. Valjda i Bog čuva kantore. Nekada je u selu bila i večernja i jutarnja misa, danas samo večernja. Idem u Brlobaš i Novo Selo svaku nedjelju, na ukop ... Ovo bih željela raditi dok mogu. Veoma volim taj posao, volim orguljati i pjevati. U tome nalazim mir i nadahnuće, govori mi moja sugovornica. Nije lagano. To treba voljeti, znati, mnogo vježbati te iza sebe treba imati obitelj koja vam pomaže, i radno mjesto koje vam izlazi ususret ...

Na žalost malo mladih idu u crkvu, jako malo. Kada je veći blagdan, onda ih dođe malo više, ali uglavnom žene moje dobi idu k misi. Još ovdje kod nas u Martincima, ako gledamo cijelu okolicu, na nedjeljnim misama se okupi najviše vjernika, puna su klecala. Imamo i po četrnaest malih ministranata svake nedjelje. Hodočastimo u Jud, Međugorje ... Najljepše je kada ja puna crkva i kad svatko pjeva – zaključili smo naš razgovor s Nančikom.

bpb

Ivanje u Martincima

Na Ivanje ne radim u ranje

Mješoviti pjevački zbor iz Harkanja

Ivanjdan, Ivanje, Sveti Ivan, običaj je koji se stoljećima štovao kod Hrvata u Mađarskoj, u prvom redu podravskih Hrvata, Hrvata Bunjevaca te Hrvata u Senandriji i okolici. Ivanje je vezano uz odlazak proljeća i dolazak ljeta i ljetnih noći, vijence od cvijeća i snopove žita. „Sveti Ivan kresa loži/ Na Ivansko, na večerje”, zapisao je Đuro Franković od kazivača u Brežnici. Isto to pjevaju i Hrvati u Martincima slaveći svetog Ivu.

Uvijek se slavilo Ivanje u Martincima, običaj je to star koliko i naši ljudi u tome kraju, ali je posljednjih desetak godina polako počeo padati u zaborav.

KUD „Martinci”, Ženski zbor „Korijeni” i Hrvatska samouprava sela lani su obnovili Ivanje, pozvali goste i prijatelje na Ivanjansko veselje, druženje oko ivanjske lomače, pjesmu, šalu i ples.

Od Ivanja želimo napraviti tradiciju, rekla mi je jedna od organizatorica Kristina Gregeš Pandur, a pravoga partnera našli smo u Hrvatskoj samoupravi na čelu s predsjednikom Đurđom Sigečan, koja je Ivanje prihvatila kao dio svojih godišnjih programa, i u KUD-u „Martinci” na čelu s Leventom Varnaijem.

Ivanje u Martincima 23. lipnja okupilo je stanovnike sela, i njihove goste. Domaćini su uredili u selu nekoliko postaja na kojima se duga povorka što se našla u mimohodu zaustavljala uz kolače i sokove te uz kratak program. Martinčani su na svoje slavlje pozvali Ženski pjevački zbor Augusta Šenoa

Načelnik Pavo Gujaš sa suradnicama

iz Pečuha, Ženski zbor iz Pogana, Mješoviti pjevački zbor iz Harkanja, Ženski zbor iz Salante, i njihove svirce, a uz njih su pjevali, naravno, i domaćini, martinački Ženski zbor „Korijeni”. Mimohod je počeo u posljednjevremenskim satima. Marljive Martinčanke prekrasno su uredile četiri postaje, stolovi puni kolača i pića, a na ogradama „vilani”, lutke obučene i nakićene najljepšom nošnjom i detaljima nošnje martinačkih Hrvata. Od Glavne ulice, preko Ulice svetoga Ladislava, pa Kossuthove do Mrtvice kao zadnje postaje. Navečer je služena sveta misa u mjesnoj crkvi uz pomoć mjesnoga župnika Norberta Nagya, a nakon mise krenulo se na Mrtvicu. Zapalile su se «lile», naložila vatra, preskakala lomača, svirci su svirali, plesači plesali u velikom, velikom kolu, a ivanjanski vijenac položen je u vodu.

Pošto su se umorili, a i noć se polako spustila na podravski kraj, krenuli su natrag u središte sela, gdje su neumorne na Hrvatskom balu do jutarnjih sati zabavljali svirači Orkestra Podravka. I još nešto, organizatori i ovim putem zahvaljuju svima koji su svojim trudom i radom pridonijeli dobrom raspoloženju i domaćina i mnogobrojnih gostiju, a napose zahvaljuju svim marljivim ženama koje nisu štedjele vrijeme kako bi ispekale ukusne kolače i pripremile fine zalogaje te okitile ograde i iznijele na njih „vilane” iz svojih obiteljskih škrinja stare i preko 150 godina.

Foto: arhiv Hrvatskoga glasnika
Branka Pavić Blažetin

Publika

Sestre Đurda i Kristina s Brigitom

Aktualno stanje turističke Hrvatske na inozemnim tržištima

Iako turistička Hrvatska uoči glavnoga ljetnog dijela sezone na većini inozemnih tržišta stoji dobro te očekuje rezultate slične lanskim ili i bolje, na pojedinim tržištima postoji određena neizvjesnost kako će se sezona odvijati, posebno zbog previsokih cijena pojedinih hrvatskih kampova, hotela te neodgovarajuće kvalitete privatnog smještaja. Vidljivo je to iz zadnjih izvješća o stanjima na tržištima direktora inozemnih predstavništava Hrvatske turističke zajednice (HTZ) s početka srpnja. U Njemačkoj, iz koje tradicionalno u Hrvatsku dolazi najviše gostiju, trenutni buking je na prošlogodišnjoj razini ili u laganom minusu, najviše zbog neadekvatnog odnosa vrijednosti za novac, posebno nekih hotela i kampova. S tog je tržišta ove godine već zabilježen minus, primjerice u Istri i Dubrovniku i nekim dijelovima Dalmacije. Borba za svakoga njemačkog gosta dodatno je zaoštrena i snižavanjem cijena hotela u konkurentskim zemljama. Slična je situacija i u Italiji iako se s tog tržišta ništa konkretnije ne može reći do početka kolovoza kada Talijani, većinom individualno, masovno kreću na godišnje odmore. Ipak, oni nisu toliko protiv cijena, osim u nekim istarskim kampovima, ali se žale na neljubaznost i nekorektnost vlasnika privatnog smještaja. Kod turista iz Slovenije se pak očekuje najmanje ponavljanje prošlogodišnjih rezultata, a većina touroperatera zadovoljna je trenutnim bukingom. Češko tržište zasađa dobro reagira, neki touroperateri bilježe i bolji buking nego lani, ali će se više znati tek s podacima za lipanj kada u Hrvatskoj ljetuje najveći dio ukupnih čeških turista. Stagnacija bukinga prisutna je u Austriji, ali i s tog tržišta većina gostiju dolazi individualno, pa se očekuje najmanje slična posjeta kao lani. Iz Mađarske se touroperateri nadaju da će se ove godine zaustaviti prošlogodišnji pad dolazaka i noćenja njihovih turista te bar ponoviti rezultati iz 2005. kada je u Hrvatskoj bilo 2,2 milijuna noćenja mađarskih turista. Među zemljama u kojima je buking zadovoljavajući i bolji od lanskog jesu Nizozemska, Poljska, Slovačka, Skandinavija, Švicarska, Belgija i Luxemburg te Rusija i SAD. Iz Francuske i Velike Britanije će biti dobro ako se situacija održi stabilnom odnosno na razini prošle godine kada je s tih tržišta već bilo manje turista.

Ceste budućnosti

Javni natječaji za dovršetak drugih cijevi tunela Mala Kapela i Sveti Rok na autocesti Zagreb – Split objavljeni su sredinom srpnja. Promet bi drugim cijevima trebao poteći prije turističke sezone 2009. godine. Trošak dovršetka dvaju najdužih tunela na autocesti Zagreb – Split iznositi će između 250 i 300 milijuna kuna, odnosno ukupno između 500 i 600 milijuna kuna.

58. dubrovačke ljetne igre

Dubrovačke ljetne igre su najveća i najreprezentativnija kulturna manifestacija u Hrvatskoj: međunarodni glazbeni, scenski i plesni festival u gradu stoljetnoga civilizacijskog naslijeđa. Za trajanja ljeta održa se u jedinstvenom ambijentu zatvorenih i otvorenih scenskih prostora renesansno-baroknog grada Dubrovnika 80-ak dramskih, baletnih, opernih, glazbenih predstava, promocija književnih djela, izložaba, pjesničkih nastupa, teatarskih predstava itd. Ovogodišnje *Dubrovačke ljetne igre* u znaku su 500. obljetnice rođenja najvećega hrvatskog komediografa Marina Držića, a odvijaju se od 10. srpnja do 25. kolovoza. Uz reprize Eshilovih *Orestija*, Aristofanovih *Ptica*, Vojnovićeva *Ekvinocija*, u dramskom programu najavljene su premijerne izvedbe dvaju Držićevih tekstova – *Arkulina te Venere* i *Adona* kao i Shakespeara *Sna ljetne noći*. U glazbenom programu najavljeni su, među ostalima, nastupi Gidona Kremera i Krzysztofa Pendereckog, a publici će se predstaviti i balet *Pariške opere*

ZAGREB – Prosječna neto plaća zaposlenih kod pravnih osoba u Zagrebu za travanj iznosila je 5.696 kuna, što je 96 kuna ili 1,7 posto manje nego u ožujku. Najviša prosječna neto plaća za travanj kod pravnih osoba u Zagrebu isplaćena je u osiguranju i mirovinskim fondovima, osim obveznog osiguranja, i iznosi 9.171 kunu. Najniže su plaće imali zaposleni u proizvodnji odjeće, doradi i bojenju krzna – 2.532 kune.

Veterani NK Save iz Drenja gostovali u Mađarskoj

Nogometna svečanost Hrvata u Mađarskoj

Veterani NK Save iz Drenja 30. lipnja gostovali su u Umoku kod gradišćanskih Hrvata, na njihov poziv, a u sklopu nastavka i širenja suradnje između umočke Hrvatske manjinske samouprave te kulturnih, društvenih i športskih udruga s područja Općine Brdovec. Ta suradnja pak započela je prije osam godina prvim susretom KUD-a Januševec i Umočana, a ovaj susret u Umoku samo je potvrdio odličnu suradnju.

Na put iz Drenja krenulo je pedesetak putnika, među kojima su uz nogometaše i njihove bolje polovice bili i predsjednik Općinskog vijeća Općine Brdovec Josip Olovec, predsjednik Povjerenstva za šport pri Općini Brdovec Krešimir Hrgar i čovjek koji je uspostavio prvu vezu te umnogome pridonio da se ovi susreti održe, Željko Šošarić. I kao što obično biva u ovakvim situacijama, iako rezultat nije bio u prvome planu, u športu je svaka pobjeda važna, a svaki poraz malo boli. Ovog puta domaćini su imali više razloga za bol, a veterani iz Drenja bili su spretniji, na kraju i sretniji. Utakmica je započela po vrlo sparnom i vrućem vremenu, a tijekom prvog poluvremena nakratko se spustio i pljusak, što očito nije pogodovalo zelenima iz Drenja. Na teži početak gostiju vjerojatno je utjecalo i putovanje, a i nije se lako razgibati nakon gotovo sedam sati vožnje u autobusu. Prvi dio

se ne može promašiti došao Krešimir Beluhan i pogodio za konačni rezultat 3 : 2 za goste iz Drenja. Unatoč naporima domaćina i iskazanoj velikoj želji da preokrene rezultat, u fer i športskom ozračju, rezultat se nije mijenjao, a već sat vremena nakon završetka utakmice o rezultatu nitko nije govorio. Oni više skloniji šali čak su raspravljali za koliko je ovom pobjedom popravljen koeficijent hrvatskih klubova kod UEFA-e, te hoće li ova pobjeda biti dovoljna za prolazak u drugo kolo europskih kupova.

Tada su u prvi plan došli druženje, pjesma i zabava, a domaćini su se maksimalno potrudili da dojam bude odličan i nezaboravan. Predsjednik Hrvatske manjinske samouprave u Umoku Joško Jurinković čestitao je gostima iz Drenja na odličnom rezultatu, te je naglasio kako su umočki kajkavci bili malo čvršći, a veterani Save iz Drenja pokazali su bolju tehniku. No, već prije nego su se domaćini i gosti iz Drenja razišli, dogovoren je i uzvratni posjet umočkih nogometaša Drenju. Hoće li to biti još ove godine ili iduće, ostalo je neutvrđeno, no svi su potvrdili – sigurno će ga biti. A poznavajući drenčansku gostoljubivost, i taj će događaj biti zapamćen svim sudionicima. Možemo jamčiti da će gosti iz Umoka u Drenju dobiti sve – osim utakmice.

Dodajmo još ovom izvješću kako su veterani NK Save iz Drenja domaćinima poklonili umjetničku sliku, nekoliko knjiga i zbornika s brdovečkom tematikom, te nekoliko suvenira sa znamenjem NK Save iz Drenja.

Foto i tekst: *Dražen Mufić*

utakmice završio je s dva pogotka prednosti za domaćine, umočke kajkavce. U drugi dio veterani NK Save ulaze malo sabraniji, pa već u prvih desetak minuta otklanjaju prednost domaćina pogocima Mladena Krčelića i Darija Olovca, a sredinom poluvremena u brzom protunapadu je u situaciju iz koje

